

“FORMALNA JEDNAKOST I STVARNE RAZLIKE: VJEŠTAK TUŽILAŠTVA I VJEŠTAK ODBRANE U KRIVIČNOM POSTUPKU”

doc.dr.sc.Mirsada Murtić

Uhy Revident doo Mostar, ovlašteni revizor
murtic.mirsada@gmail.com

Dostavljen: 15. 01. 2026.

Recenziran: 22. 01. 2026.

Prihvaćen: 26. 01. 2026.

JEL klasifikacija: K 14, K 42

Sažetak

Ovaj rad analizira ulogu i procesni položaj sudskog vještaka kojeg predlaže tužilaštvo i sudskog vještaka kojeg predlaže odbrana u krivičnom postupku. Iako važeći pravni okvir formalno zahtijeva da svi sudski vještaci postupaju nepristrasno i nezavisno, bez obzira na stranu koja ih predlaže, u praksi dolazi do određenih razlika koje proizlaze iz različitog procesnog konteksta u kojem se vještačenja provode i prezentiraju. Analiza je usmjerena na normativni okvir vještačenja, okolnosti angažovanja vještaka, dostupnost spisa i dokumentacije, vremenska ograničenja, kao i metodološke pristupe u utvrđivanju relevantnih činjenica.

Posebna pažnja posvećena je tretmanu sumnje i vrednovanju vještačkih nalaza u svjetlu načela in dubio pro reo. Zaključuje se da uočene razlike između vještaka tužilaštva i vještaka odbrane ne proizlaze profesionalne pristrasnosti,

već iz njihove procesne uloge u krivičnom postupku, pri čemu se ističe ključna odgovornost suda da kritički cijeni nalaze vještaka radi osiguranja pravičnog suđenja.

Ključne riječi: sudski vještak; vještak tužilaštva; vještak odbrane; krivični postupak; vještačenje; procesni položaj; nepristrasnost; pravično suđenje.

Abstract

This paper examines the role and procedural position of court-appointed experts proposed by the prosecution and by the defence in criminal proceedings. Although the legal framework formally requires that all court experts act impartially and independently, regardless of the party proposing them, practical differences arise due to the distinct procedural contexts in which expert opinions are prepared and presented. The analysis focuses on the normative framework governing expert evidence, the circumstances of expert engagement, access to case materials, time constraints, and methodological approaches to the assessment of relevant facts. Particular attention is given to the treatment of doubt and the evaluation of expert evidence in light of the principle in dubio pro reo. The paper concludes that the observed differences between prosecution and defence experts do not stem from professional bias, but from their respective procedural roles within criminal proceedings, highlighting the crucial responsibility of courts to critically assess

expert opinions in order to ensure a fair trial.

Keywords: *court expert; prosecution expert; defence expert; criminal proceedings; expert evidence; procedural position; impartiality; fair trial.*

UVOD

Sudski vještak ima značajnu ulogu u krivičnom postupku, budući da svojim stručnim nalazom i mišljenjem doprinosi utvrđivanju odlučnih činjenica o kojima sud često nema potrebna specijalistička znanja. Zbog toga vještačenje predstavlja jedno od ključnih dokaznih sredstava, naročito u složenim predmetima koji zahtijevaju primjenu znanja iz oblasti ekonomije, finansija, medicine, forenzike i drugih stručnih disciplina.

Važeći krivičnoprocesni propisi polaze od pretpostavke da je sudski vještak, bez obzira na to da li ga predlaže tužilaštvo ili odbrana, dužan postupati nepristrasno, nezavisno i stručno, te da njegov nalaz mora biti zasnovan isključivo na pravilima struke i relevantnim činjenicama. Formalno posmatrano, procesni položaj sudskog vještaka je jedinstven, a njegova obaveza prema sudu i postupku identična, nezavisno od strane koja je inicirala njegovo angažovanje.

Pravosudni sistem u Bosni i Hercegovini, a posebno tužilački sistem se susreće sa mnogobrojnim poteškoćama u provođenju i osiguranje efikasnog i kvalitetnog vještačenja koje je od presudnog značaja u otkrivanju i dokazivanju krivičnih djela,

posebno krivičnih djela privrednog kriminala i korupcije. Praksa krivičnih sudova pokazuje da se u pojedinim slučajevima javljaju značajne razlike

između nalaza i mišljenja vještaka koje predlaže tužilaštvo i onih koje predlaže odbrana. Te razlike često dovode do suprotstavljenih vještačenja, produženja postupka i potrebe za dodatnim ili novim vještačenjima, čime se otvara pitanje stvarnog uticaja procesnog konteksta na rad sudskog vještaka.

Cilj ovog rada je da se, polazeći od važećeg normativnog okvira krivičnog postupka u Bosni i Hercegovini, kao i od relevantne sudske prakse, sveobuhvatno analiziraju razlozi zbog kojih u praktičnoj primjeni dolazi do izraženih razlika između nalaza i mišljenja vještaka angažovanih od strane tužilaštva i vještaka predloženih odbrane. Posebna pažnja posvećena je ispitivanju da li te razlike proizlaze iz normativnih nedostataka i nepreciznosti zakonskih rješenja, iz različitog procesnog položaja stranaka u postupku, ili iz specifičnih okolnosti u kojima se vještačenje provodi, uključujući dostupnost dokumentacije, vremenske rokove, obim zadatka i metodološki pristup analizi činjenica.

U tom kontekstu, rad ima za cilj da ukaže na to da razlike u vještačenjima ne moraju nužno biti rezultat profesionalne pristrasnosti ili nedostatka stručnosti, već često predstavljaju posljedicu objektivnih procesnih i institucionalnih ograničenja u kojima pojedini vještaci djeluju. Analiza sudske prakse omogućava sagledavanje načina na koji sudovi vrednuju suprotstavljena vještačenja, kako ocjenjuju